

PROGRAM NAUCZANIA
Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st.
Im. I. J. Paderewskiego
w Krakowie

PRZEDMIOT GŁÓWNY - WIOLONCZELA

Sekcja Instrumentów Smyczkowych i Gitary
„HAPPY STRINGS”

Opracowali:
mgr Tomasz Grzyb
mgr Krzysztof Wójtowicz

Podstawa programowa kształcenia w zawodzie muzyk
Przedmiot główny – wiolonczela

Na podstawie art. 46a ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r.– Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2019r. poz. 1148,1078 i 1287) oraz Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2023 r. stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 kwietnia 2019 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa artystycznego (Dz. U. poz. 717, z 2022 r. poz. 1996 oraz z 2023 r. poz. 694):

KRAKÓW 2023

Program nauczania dla wiolonczeli został stworzony w oparciu o publikację Ewy Kowar – Mikołajczyk oraz Anny Rzymyszkiewicz pt. „Program nauczania przedmiotu skrzypce” z roku 2014r.

Spis treści

WSTĘP • 3

I. CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA • 4

II. TREŚCI NAUCZANIA - CELE SZCZEGÓŁOWE • 6

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej • 8

2. Zapoznanie z teoretycznymi podstawami gry na instrumencie • 9

3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie • 12

4. Ukierunkowanie ucznia do samodzielnej pracy nad problemami • 16

5. Przygotowanie ucznia do występów solowych i zespołowych • 18

III. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ, ROLA I KRYTERIA OCENY UCZNIĄ • 19

IV. WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA • 20

V. EFEKTY KSZTAŁCENIA NA KONIEC NAUKI W SZKOLE I STOPNIA • 20

VI. WYKAZ PRZYKŁADOWEJ LITERATURY • 21

1. Gamy, szkoły i ćwiczenia • 21

2. Etiudy • 22

3. Koncerty • 22

4. Zbiory utworów • 22

5. Sonaty • 23

6. Utwory dowolne • 23

VII. CZYTANIE A VISTA • 24

VIII WYMAGANIA EGZAMINACYJNE W KLASACH OD I DO VIII • 24

IX PRZYKŁADOWA LITERATURA WIOŁONCZELOWA DLA KLAS OD I DO VIII • 26

X KRYTERIA OCENIANIA • 29

WSTĘP

Program nauczania przedmiotu *wiolonczela* dla szkoły muzycznej I stopnia został napisany w oparciu o nową podstawę programową. Jest ona skonstruowana z myślą o uczniu na średnim poziomie zaawansowania i została potraktowana przez autorki niniejszego programu jako obowiązujące minimum. Materiał nauczania w zaproponowanym przez nas programie daje uczniowi możliwość zdobycia podstaw umiejętności instrumentalnych. Ponadto uczniowie objęci programem podstawowym mają możliwość rozwijania swoich umiejętności na poziomie zgodnym z ich uzdolnieniami. Czas osiągnięcia poszczególnych umiejętności czy sprawności jest różny u każdego dziecka i zależy od jego indywidualnych zdolności.

Nauczyciel realizujący program powinien aktywizować dziecko i zachęcać je do doskonalenia umiejętności w toku proponowanych działań. Miarą sukcesu każdego ucznia będzie pokonywanie kolejnych etapów kształcenia wskazanych w programie. Należy podkreślić, że w przypadku uczniów o wyższym (niż średni) poziomie zaawansowania realizujemy program o stopniu trudniejszym, dopasowany do potrzeb procesu dydaktycznego.

Umiejętności i zadania wykraczające poza podstawę programową zostały wyróżnione kursywą. Wykształcenie uzyskane przez absolwenta pierwszego etapu edukacyjnego przygotowuje go do muzykowania zespołowego, czynnego uczestnictwa w tzw. amatorskim życiu muzycznym, świadomego odbioru muzyki oraz kontynuacji nauki w szkole muzycznej II stopnia.

W programie wyróżniono głównych pięć obszarów edukacyjnych. Treści programowe dla każdego obszaru zostały podzielone na etapy. Świadomie zrezygnowano z podziału na klasy, umożliwiając nauczycielom dostosowanie tempa realizacji programu do konkretnego ucznia. Granice między etapami są płynne, jednak etap ostatni jako finalny wyraźnie określa, jakie umiejętności powinien posiadać absolwent szkoły I st. w specjalności wiolonczela.

W nauczaniu początkowym pożądana jest aktywność rodziców w realizacji procesu dydaktycznego. Dotyczy to obecności na lekcjach oraz współuczestniczenia w ćwiczeniach z dzieckiem w domu. Zaangażowanie rodziców znacznie przyspiesza postępy dziecka w nauce gry na wiolonczeli.

I. CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – wiolonczela.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – wiolonczela.			
Uczeń:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię wiolonczeli; 2) wymienia reprezentatywne utwory wiolonczelowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych wiolonczelistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy wiolonczeli i smyczka oraz określa sposoby pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
Uczeń:			
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;		

	<p>5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych;</p> <p>6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego;</p> <p>7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu;</p> <p>8) planuje i organizuje systematyczną pracę.</p>
6) współpraca.	<p>1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem;</p> <p>2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii;</p> <p>3) współpracuje z akompaniatorem.</p>
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	<p>1) koncentruje się podczas występu;</p> <p>2) opanowuje treść;</p> <p>3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji;</p> <p>4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.</p>
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	<p>1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;</p> <p>2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.</p>
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	<p>1) analizuje własne kompetencje;</p> <p>2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;</p> <p>3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności;</p> <p>4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;</p> <p>5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.</p>
2) etyka zawodowa.	<p>1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku;</p> <p>2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.</p>
<p>WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA</p> <p>1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, o należytej wilgotności powietrza.</p> <p>2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, siedzisko - stołek z możliwością regulacji wysokości, podkładka pod nóżkę wiolonczeli.</p> <p>3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.</p> <p>4. Sala koncertowa lub kameralna.</p>	

II. TREŚCI NAUCZANIA

- Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Uczeń:

- 1) uczestniczy w życiu muzycznym szkoły, biorąc udział w koncertach oraz audycjach szkolnych;
- 2) orientuje się w zasadach obowiązujących w świecie muzycznym, zarówno jako uczestnik czynny, jak i bierny;
- 3) odróżnia i definiuje podstawowe gatunki muzyki (muzyka klasyczna, muzyka ludowa, muzyka rozrywkowa, jazz);
- 4) na podstawie swoich doświadczeń z muzyką określa własne potrzeby i oczekiwania odnośnie do realizowanego repertuaru;
- 5) uczestniczy w różnych formach muzykowania zespołowego;
- 6) wykazuje naturalną potrzebę ekspresji i kreatywności artystycznej.

- Kształcenie teoretycznych podstaw gry na instrumencie

Uczeń:

- 1) zna system notacji muzycznej w zakresie klucza basowego, wiolinowego i tenorowego;
- 2) zna i stosuje terminy i pojęcia muzyczne, umożliwiające poprawne odczytanie i realizację tekstu muzycznego zróżnicowanego stylistycznie;
- 3) zna podstawowe środki wyrazu muzycznego (agogika, dynamika, artykulacja, barwa, wibracja);
- 4) zna zasady poprawnego wydobywania i kształtowania dźwięku;
- 5) dba i stosuje poprawną intonację w grze w stopniu umożliwiającym realizowanie trudniejszych utworów w dalszym etapie nauki;
- 6) wykazuje się podstawową wiedzą na temat budowy instrumentu, umie nazwać jego poszczególne części oraz ich funkcję.

- Kształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie oraz ich stopniowe

Rozwijanie

Uczeń:

- 1) zachowuje odpowiednią postawę podczas gry na instrumencie oraz prawidłowo posługuje się aparatem gry;
- 2) określa poprawność nastrojenia instrumentu i samodzielnie dokonuje niezbędnej korekty stroju;
- 3) jest wrażliwy na jakość wydobywanego dźwięku, potrafi go kreować i kształtować jego wolumen;
- 4) prawidłowo układa prawą i lewą rękę oraz wydobywa dźwięk przy zachowaniu swobodnego aparatu gry;
- 5) świadomie porusza się w pozycjach szyjkowych oraz kciukowej, stosując prawidłowe zmiany pozycji;
- 6) wykazuje się techniką gry, w ramach której stosuje właściwy podział smyczka i operuje niezbędnymi sposobami artykulacji (détaché, legato, portato, martelé, staccato, sautillé) oraz ozdobnikami;
- 7) posługuje się techniką przygotowawczą;
- 8) prawidłowo realizuje zapis muzyczny pod względem metrycznym, agogiki i dynamiki;
- 9) poznaje budowę gam majorowych i minorowych oraz pasaży; uczy się je rozpoznawać i

wykonywać;

- 10) prawidłowo realizuje dwudźwięki i akordy;
- 11) dba o czystość intonacji;
- 12) prawidłowo odtwarza głosem linię melodyczną;
- 13) wykazuje się umiejętnością frazowania;
- 14) potrafi swobodnie wibrować i używa wibracji jako środka wyrazu muzycznego;
- 15) zna różne sposoby zapamiętywania utworów i potrafi zastosować je w praktyce;
- 16) poprawnie odczytuje a vista umiarkowanie trudny utwór w wolnym tempie;
- 17) gra ze słuchu proste tematy melodyczne.

- Przygotowanie do samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń:

- 1) dba o swój warsztat pracy (dobór krzesła i jego wysokości, ustawienie pulpitu, oświetlenie) i jego estetykę;
- 2) opracowuje plan pracy, uwzględniając ćwiczenie w harmonogramie dnia;
- 3) samodzielnie koryguje błędy dotyczące aparatu gry, tekstu, intonacji i artykulacji;
- 4) dostosowuje sposób ćwiczenia do zaistniałego problemu;
- 5) ocenia efekty własnej pracy;
- 6) prezentuje umiejętność samodzielnego opracowania utworu zróżnicowanego pod względem stopnia trudności w zakresie opanowanych dotychczas elementów techniki.

- Przygotowanie do występów publicznych

Uczeń:

- 1) koncentruje się przed występem i podczas koncertu;
- 2) wykazuje się umiejętnością gry w różnych formach muzykowania solowego i zespołowego;
- 3) wykorzystuje wyobraźnię muzyczną i ekspresję w prezentacji estradowej;
- 4) potrafi współpracować z akompaniatorem.

1. Umuzykalnienie i rozbudzenie wrażliwości muzycznej

Etap pierwszy:

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty, audycje muzyczne, słucha nagrań,
- uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska lokalnego,
- przestrzega zasad dobrego wychowania.

Etap drugi:

Uczeń:

- odróżnia i nazywa podstawowe gatunki muzyczne,
- uczestniczy w różnych formach muzykowania zespołowego.

Sposoby realizacji celu:

- uczeń uczestniczy jako słuchacz w koncertach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży
- bierze udział w organizowanych przez szkołę warsztatach muzycznych, lekcjach otwartych, skierowanych do odpowiedniej grupy wiekowej,
- słucha wskazanych przez nauczyciela nagrań (np. serwis Youtube) w celu kształcenia umiejętności rozróżniania podstawowych gatunków muzycznych (odróżnia muzykę ludową od klasycznej, czy rozrywkowej),
- formułuje wypowiedzi na temat wysłuchanych utworów muzycznych,
- prowadzi dyskusje na temat wysłuchanych (obejrzanych) koncertów, przedstawień, bądź innych imprez muzycznych,
- realizuje wskazówki nauczyciela dotyczące zasad dobrego wychowania oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych (sale koncertowe, teatry),
- wykonuje utwory przeznaczone dla dwóch lub więcej wykonawców.

2. Zapoznanie z teoretycznymi podstawami gry na instrumencie

E t a p p i e r w s z y :

Uczeń:

- zna klucz basowy,
- zna pojęcia : détaché, martelé, legato i pizzicato,
- zna podstawową notację dla wiolonczeli w obrębie pierwszej pozycji,
- zna oznaczenia: strun, palcowania, sposób prowadzenia smyczka,
- zna pojęcie półtonu, całego tonu, oktawy, prymy i kwinty,
- zna pojęcie trójdźwięku,
- zna wartości nut i pauz : ćwierćnuta, ósemka, półnuta, cała nuta, półnuta z kropką, szesnastka,
- zna gamy krzyżkowe i trójdźwięki do dwóch znaków, grane melodycznie przez jedną oktawę (D- dur, G – dur, C-dur),
- rozróżnia charakter utworu pod względem agogicznym i wyrazowym (szybko, wolno, wesoło, smutno),
- zna podstawowe środki wyrazu muzycznego w zakresie dynamiki: forte, piano,
- zna podstawowe elementy budowy wiolonczeli i smyczka,
- zna podstawowe sposoby pielęgnacji instrumentu i korzystania z niego,
- zna i rozróżnia określenie aparatu wykonawczego: orkiestra, solista, duet.

E t a p d r u g i :

Uczeń:

- zna wartości grup rytmicznych: synkopa, rytm punktowany, grupa rytmiczna -- ćwierćnuta z kropką ósemka, grupy szesnastkowe – ósemka dwie szesnastki, dwie szesnastki ósemka,
- zna pojęcia: tercja mała, tercja wielka, kwarta,
- zna gamy i pasaże do trzech znaków w obrębie I pozycji do IV (G-dur, g-moll, D-dur, d-moll, F-dur, f-moll, B-dur, b-moll)
- zna oznaczenia dynamiczne: mezzo forte, mezzo piano, fortissimo, pianissimo, crescendo, diminuendo,

- rozróżnia formy muzyczne takie jak: etiuda, koncert, miniatura,
- korzysta ze źródeł i pomocy naukowych: metronom, słowniczek muzyczny, internet,
- zna podstawowe stosowane w literaturze muzycznej określenia dotyczące agogiki: accelerando, ritenuto, fermata, allegro, moderato, andante, allegro moderato, lento,
- zna i odróżnia określenie aparatu wykonawczego: trio, kwartet.

E t a p t r z e c i :

Uczeń:

- zna notację i aplikaturę wiolonczelową w obrębie I-IV pozycji,
- zna pojęcie seksty małej, seksty wielkiej, septymy małej, septymy wielkiej,
- realizuje bardziej skomplikowane struktury rytmiczne,
- zna gamy, pasaże i dominantę septymową do trzech znaków, gra seksty i tercje (łamane) w obrębie I do VII pozycji
- zna pojęcie akordu oraz rozróżnia jego tryby (dur, moll),
- zna pojęcia: polifonia i homofonia,
- korzysta z pomocy naukowych, takich jak: strony internetowe, encyklopedie.

E t a p c z w a r t y :

Uczeń:

- zna notację nutową i aplikaturę wiolonczelową w obrębie I–VIII pozycji,
- zna budowę akordów (dur, moll, zmniejszony, zwiększony, septymowy),
- zna budowę gam dur i moll, pasaże w obrębie I–VIII pozycji,

Zagadnienia dotyczące teoretycznych podstaw gry na instrumencie są realizowane dwutorowo: na zajęciach teoretycznych, np. rytmika, kształcenie słuchu, audycje muzyczne oraz na lekcjach instrumentu. Zasadniczym celem w nauczaniu dzieci gry na instrumencie powinno być ściśle powiązanie praktyki wykonawczej z wiadomościami teoretycznymi i umiejętnościami słuchowo – głosowymi, koniecznymi do rozwinięcia ogólnej muzykalności ucznia. Repertuar opracowywany na lekcjach wiolonczeli może być wykorzystany podczas zajęć teoretycznych, np. w prezentacji tańców. Nauczyciel gry na wiolonczeli powinien wyjaśnić uczniowi tytuł utworu, znaczenie użytych terminów agogicznych i dynamicznych, a także zwrócić uwagę na styl i epokę, z której pochodzi utwór. W pracy kierujemy się zasadą: od ogółu do szczegółu.

Sposoby realizacji celu:

- śpiewanie piosenek ze słuchu i z nut; poprzez takie działanie rozwija się słuch muzyczny i muzykalność oraz umiejętność rozróżniania wysokości dźwięków,
- wykonywanie zabaw rytmicznych ze śpiewem – rozwijają one i ugruntowują poczucie rytmu, pozwalają odróżniać wartości rytmiczne i posługiwać się nimi,

- śpiewanie i rozpoznawanie poznanych interwałów,

- gry dydaktyczne – dają możliwość w atrakcyjny sposób zdobycia wiedzy teoretycznej i jej utrwalenia, np.: zabawa z kartami z narysowanymi pojedynczymi nutkami, pozwala na korelację zapisu nutowego z określoną wysokością dźwięku,

- zapoznanie ucznia z wybranymi pojęciami z zakresu zasad muzyki niezbędnymi podczas pracy nad utworami,

- pokaz nauczyciela, praca z nutami, ukierunkowane słuchanie muzyki – zapoznaje ucznia z pojęciami z zakresu artykulacji, dynamiki, agogiki, oraz aparatu wykonawczego,

- zabawy dydaktyczne- umożliwiają uczniowi zdobycie wiedzy teoretycznej i praktycznej, np. zabawy z szukaniem zwierzątek na wiolonczeli i smyczku (ślimak, żabka) umożliwiają poznanie budowy wiolonczeli i smyczka,

- określanie i rozpoznawanie wysokości dźwięków, wartości rytmicznych, tempa, metrum, znaków chromatycznych i oznaczeń interpretacyjnych na podstawie zapisu nutowego,

- korzystanie z dostępnych źródeł wiedzy o muzyce (encyklopedie muzyczne, słowniczek muzyczny, leksykony, internet, multimedia).

3. Opanowanie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

E t a p p i e r w s z y :

Uczeń:

- zaadaptował organizm do instrumentu,
- potrafi powtarzać głosem proste melodie i wyklaskiwać struktury rytmiczne,
- opanował umiejętność trzymania wiolonczeli i smyczka oraz zachowania prawidłowej postawy podczas gry,
- opanował ruchy jednostkowe smyczka w środkowej jego części i umiejętność gry całym smyczkiem,
- prawidłowo wykonuje pizzicato prawą ręką,
- opanował układ palców lewej ręki - układ szeroki obniżony i podwyższony
- potrafi kontrolować jakość wydobywanego dźwięku, intonację i rytm,
- pielęgnuje instrument i przestrzega zasad właściwego korzystania z instrumentu.

E t a p d r u g i :

Uczeń:

- gra całym smyczkiem oraz jego poszczególnymi częściami przy zachowaniu swobodnego aparatu gry,
- posługuje się techniką przygotowawczą,
- prawidłowo realizuje proste dwudźwięki z pustą struną,
- opanował w I pozycji różne układy palcowe,
- posiada umiejętność wykonania przebiegów technicznych w tempie umiarkowanym,
- opanował ćwiczenia ruchowe przygotowujące do zmiany pozycji (glissanda),
- gra ze słuchu proste przebiegi melodyczne – poprawnie czyta a vista proste fragmenty muzyczne,
- opanował podstawowe sposoby artykulacji: détaché, legato (również przez struny), martelé, portato,

- opanował ćwiczenia ruchowe przygotowujące do gry z wibracją.

E t a p t r z e c i :

Uczeń:

- opanował umiejętność gry od I do VI pozycji,
- opanował grę prostych dwudźwięków w I pozycji,
- opanował wibrację w stopniu podstawowym,
- potrafi zrealizować tryl, mordent oraz flażolety naturalne,
- potrafi samodzielnie nastroić instrument.

E t a p c z w a r t y :

Uczeń:

- opanował umiejętność gry do VIII pozycji,
- posługuje się techniką dwudźwiękową ze zmianami pozycji,
- potrafi zrealizować proste ozdobniki,
- swobodnie posługuje się techniką gamową i pasażową do VI pozycji,
- opanował wibrację w stopniu pozwalającym na swobodne jej stosowanie,
- poprawnie odczytuje *a`vista* prosty utwór w wolnym tempie,
- sprawnie i świadomie stosuje różne sposoby zmiany pozycji, w tym poprzez ekstensję,
- gra swobodnie akordy łamane i brzmiące harmonicznymi (trzygłosowe),
- .

E t a p p i ą t y :

Uczeń:

- posługuje się różnorodną artykulacją, w tym smyczkami skaczącymi - *spiccato* i *sautillé*, również w *arpeggio*,
- zna i stosuje technikę gry flażoletami sztucznymi,
- opanował umiejętność swobodnej gry powyżej V pozycji,

- sprawnie posługuje się techniką dwudźwiękową ze zmianami pozycji,
- zna smyczkowanie sul tasto, sul ponticcelo, con legno,
- realizuje przebiegi muzyczne z dbałością o jakość dźwięku, intonację, rytm i frazowanie,

Działania podejmowane przez nauczyciela w obszarze opanowania podstawowych umiejętności gry na instrumencie muszą być powiązane w pewien logiczny ciąg. Nowy materiał nauczania powinien bazować na umiejętnościach już zdobytych oraz wprowadzać nowe elementy techniczne, pozwalające na rozwój ucznia. Należy zwrócić uwagę na atrakcyjny dla ucznia dobór repertuaru i zachować odpowiednie proporcje między materiałem ćwiczeniowym, na którym uczeń zdobywa umiejętności ruchowo – wykonawcze i materiałem „repertuarowym”, na którym uczeń przyswaja sobie obok umiejętności technicznych także umiejętności interpretacyjno – wykonawcze.

Sposoby realizacji celu :

- dobranie odpowiedniej wielkości wiolonczeli i smyczka,
- zabawy ruchowe wyrabiające poczucie świadomego ruchu, koncentrację, koordynację ruchów oraz umiejętność rozróżniania napięcia od rozluźnienia całego ciała i poszczególnych jego części. Na tym etapie należy stosować język obrazowy, tak by wyobraźnia dziecka zastąpiła brak myślenia abstrakcyjnego, np. zabawa na koordynację ruchową:
- pięciostopniowy system siadania do instrumentu:
  1. Dziecko stoi prawidłowo z instrumentem przed krzesłem
  2. Dziecko wykonuje ukłon dla publiczności (przystosowanie do występów publicznych)
  3. Dziecko patrzy w tył czy krzesło jest w odpowiedniej odległości
  4. Stawia nogi na szerokość bioder
  5. Siada poprawnie z instrumentem
- Zabawa w „Samolot”:
Uczeń siedzi z wiolonczelą i odkłada smyczek, rękami wykonuje gest lotu samolotem. Pozwala to na ustabilizowanie i pewne trzymanie wiolonczeli w kolanach
- zabawy ruchowe przygotowujące do prawidłowej postawy (kształtujące umiejętność balansowania ciałem, utrzymaniem go w równowadze)
- zabawy z ołówkiem, miękką małą piłką przygotowujące układ ręki na smyczku oraz poznanie i rozwinięcie ruchów wyrównawczych palców,
- zabawa w „czyszczenie szyjki wiolonczeli”:
Podkładamy szmatkę pod kciuk lewej ręki i przesuwamy swobodnie rękę od I pozycji do IV, dzięki temu uczeń zmienia swobodnie pozycję oraz uczy się prawidłowej wibracji
- „Dzwon” - pizzicato 2 palcem lewej ręki w I pozycji - na zmianę struny G i A lub C i D

- zabawy ze smyczkiem:

1. „Kołyska”-uczeń kładzie smyczek na strunach i wykonuje ruch kołyski co pozwala na świadomą zmianę układu prawej ręki na każdej ze strun
2. „Szlaban Drogowy”- uczeń trzymając smyczek poziomo podnosi go do pozycji pionowej
3. „Pająk”-uczeń trzyma drzewiec smyczek w pozycji pionowej i przesuwa palce od żabki w kierunku główki i z powrotem
4. „Samochód”- Nauczyciel trzyma smyczek na poszczególnych strunach a uczeń zachowując prawidłową sylwetkę przesuwa prawą dłoń po drzewcu smyczka

- nauka śpiewania z pamięci prostych piosenek z tekstem, granych później na instrumencie ze słuchu i z nut,

- ćwiczenia na pustych strunach: stopniowanie trudności od pizzicato prawą ręką poprzez smyczki krótkie do długich z uwzględnieniem podziałów smyczka wraz z kontrolą jakości dźwięku,

- ćwiczenia - wprawki dla lewej ręki, stopniowanie trudności, różnicowanie układów palcowych (półton między różnymi palcami - „Wędrujące półtony”),

- pierwsze piosenki grane palcami realizuje się wg następującego schematu:

- a) poznajemy piosenkę śpiewając i stosując zabawy ruchowe,
- b) gramy rytm na pustych strunach,
- c) gramy melodię pizzicato,
- d) gramy smyczkiem.

- ćwiczenia usprawniające synchronizację rąk z zastosowaniem techniki przygotowawczej (ćwiczenie gam, etiud, wprawek),

- ćwiczenia usprawniające zmianę pozycji (granie gam, etiud, wprawek np. .M. MiEdlara z II zeszytu)

- ćwiczenia rozwijające biegłość palcową (granie gam, etiud, utworów biegłościowych oraz innych ćwiczeń np. wprawki Kosmana

- praca nad precyzją intonacyjną - wyrabianie aktywności słuchowej uczniów, słyszenie wewnętrzne (zanim zagrasz wyobraź sobie linię melodyczną, charakter i rytm),

- praca nad precyzją rytmiczną (klaskanie tematów rytmicznych z głośnym liczeniem, ćwiczenie z metronomem),

- ćwiczenia - wprawki rozwijające technikę dwudźwiękową i akordową (stopniowanie trudności – zaczynamy od interwałów, w których dolny dźwięk jest pustą struną)

- granie tematów z wariacjami jako formy rozwijającej różnorodną artykulację, np. Twinkle Twinkle Little Star z zeszytu S. Suzuki

- systematyczne czytanie z uczniem nowych utworów lub ich fragmentów – rozwijanie umiejętności czytania *a vista*, wytyczenie kierunku pracy w domu, unikanie błędów

w pierwszym etapie pracy, a w przyszłości podniesienie jakości samodzielnie podejmowanych działań,

- samodzielne czytanie łatwych utworów w domu,
- ćwiczenia ruchowe przygotowujące wibrację (glissanda tym samym palcem, ćwiczenia ze szmatką) oraz granie odpowiednio dobranego repertuaru rozwijającego ten aspekt (utwory o charakterze kantylenowym),
- kształcenie świadomej kontroli aparatu gry (ćwiczenie przed lustrem oraz analiza swoich nagrań video z występów).

4. Ukierunkowanie ucznia do samodzielnej pracy nad problemami

E t a p   p i e r w s z y :

Uczeń:

- uczeń realizuje w domu wskazówki nauczyciela,
- kontroluje w domu intonację, rytm i jakość dźwięku.

E t a p   d r u g i :

Uczeń:

- zna i stosuje metody ćwiczenia w domu,
- wykształcił umiejętność systematycznego ćwiczenia i korekty błędów,
- rozwiązuje problemy poprzez realizowanie wskazówek nauczyciela.

E t a p   t r z e c i :

Uczeń:

- samodzielnie wdraża założenia opracowanego z pedagogiem planu pracy nad utworem,
- zna metody ćwiczenia i sposoby ich praktycznego zastosowania,
- samodzielnie odczytuje prosty tekst nutowy,
- kontroluje na bieżąco jakość dźwięku, intonację i rytm.

E t a p   p i ą t y :

Uczeń:

- współpracuje przy kolejnych etapach pracy nad utworem – proponuje własne rozwiązania aplikatury oraz rozwiązania interpretacyjne,

Sposoby realizacji celu :

W obszarze działań przygotowujących ucznia do samodzielnej pracy nad zadanymi problemami, na każdym etapie nauki nauczyciel objaśnia mu pracę domową i sposób jej realizacji, wskazując sposoby ćwiczenia. Nauczyciel rozwija u ucznia proces sprzężenia zwrotnego, poprzez korektę błędów na lekcji. Stopniowo, w miarę rozwoju i zaawansowania

umiejętności ucznia pozostawia mu coraz więcej swobody w sposobach pracy nad zadanym materiałem.

5. Przygotowanie ucznia do występów solowych i zespołowych

E t a p p i e r w s z y :

Uczeń:

- zna i stosuje zasady zachowania się na estradzie oraz kryteria doboru ubioru,
- współpracuje z pianistą - akompaniatorem lub nauczycielem (grając w duetach),
- realizuje proste założenia muzyczne, dotyczące artykulacji, dynamiki i ogólnego wyrazu artystycznego.

E t a p d r u g i :

Uczeń:

- opanował sposoby koncentracji w trakcie występu,
- poznał i stosuje różne techniki zapamiętywania utworów,
- współpracuje z kolegami w zespole,
- zdobył praktykę estradową,
- realizuje na estradzie założenia muzyczne (artykulację, dynamikę, dba o jakość i estetykę dźwięku oraz ogólny wyraz artystyczny).

Sposoby realizacji celu:

- uczeń otrzymuje od nauczyciela szczegółowe instrukcje dotyczące występu – sposobu zachowania się na estradzie oraz ubioru,
- nauczyciel organizuje uczniowi „próbne” występy w klasie. Po każdym występie omawia z uczniem stopień zrealizowania przez niego założeń muzycznych i udziela wskazówek do dalszej pracy,
- nagrywanie występów – to forma pozwalająca uczniowi dokładnie obejrzeć i przeanalizować swój aparat gry, zachowanie się na estradzie oraz ocenić stopień zrealizowania celów artystycznych,
- nauczyciel kształci umiejętność współpracy ucznia z pianistą – akompaniatorem lub z kolegami z zespołu,

- nauczyciel od początku edukacji stopniowo zapoznaje ucznia z różnymi technikami zapamiętywania utworów.

III. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ, ROLA I KRYTERIA OCENY UCZNIĄ

Sposób oceniania ma wpływ na stosunek ucznia do przedmiotu, a więc także na efektywność nauczania. W opinii nauczycieli ocenianie kształtujące motywuje dzieci do dalszej, skutecznej nauki. Należy docenić wszelką aktywność ucznia oraz wziąć również pod uwagę wysiłek wkładany przez niego w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć artystycznych.

Do najważniejszych kryteriów oceny należy zaliczyć:

- stopień spełnienia wymagań edukacyjnych w danym roku nauki (postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych, muzycznych),
- pilność i systematyczność ucznia w nauce,
- jakość wykonań artystycznych.

Formy sprawdzania:

- popisy (audycje klasowe, sekcyjne, szkolne, pozaszkolne, koncerty),
- przesłuchania,
- egzaminy,
- przesłuchania CEA o różnym zasięgu,
- konkursy (szkolne, regionalne, ogólnopolskie, międzynarodowe),
- dokonywanie nagrań z występów ucznia i analizowanie stopnia zrealizowanych przez niego założeń artystycznych.

Ponadto ocenie przez pedagoga podlega również:

- stopień przygotowania się ucznia do zajęć (sprawdzenie pracy domowej),
- bieżąca praca ucznia podczas zajęć .

Czynnikiem motywującym do intensywnej pracy może być stosowanie przez pedagoga różnego systemu nagród, np. za dobrze przygotowaną lekcję - naklejka lub ocena cząstkowa.

Szczegółowe zasady oceniania uczniów określa Wewnątrzszkolny System Oceniania (WSO).

IV. WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA

Do realizacji zadań zawartych w programie niezbędne są estetyczne pomieszczenia z dobrą akustyką i właściwym oświetleniem. Sale powinny być wyposażone w pomoce dydaktyczne, m.in. pulpity, krzesła, lustro. Szkoła powinna posiadać odpowiednie instrumentarium niezbędne do realizacji treści zawartych w programie (różnej wielkości wiolonczele i smyczki, pianina). Uczeń powinien posiadać instrument do ćwiczeń. Niezbędna jest także biblioteka szkolna zaopatrzona w odpowiedni i szeroki repertuar nutowy (w miarę możliwości

aktualizowane o nowe utwory literatury wiolonczelowej) oraz publikacje metodyczne. Ponadto

wskazany jest dostęp do aparatury umożliwiającej nagrywanie i odtwarzanie.

V. EFEKTY KSZTAŁCENIA NA KONIEC NAUKI W SZKOLE I STOPNIA

Uczeń:

- szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów,
- przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego,
- posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym,
- kreatywnie realizuje zadania, wykazując się wrażliwością artystyczną,
- podejmuje inicjatywy wynikające z rozwijania pasji muzycznej,
- publicznie prezentuje swoje dokonania artystyczne,
- gra na instrumencie, posługując się prawidłowo aparatem gry,
- czyta nuty ze zrozumieniem w zakresie umożliwiającym mu wykonanie a vista nieskomplikowanych utworów muzycznych,
- wykorzystuje umiejętności i wiedzę ogólnomuzyczną w zakresie niezbędnym do zrozumienia i wykonywania utworów,
- świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych,
- realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem,
- ocenia jakość wykonywanych zadań,

- pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu, biorąc współodpowiedzialność za efekt końcowy tej pracy,
- komunikuje się i współpracuje z członkami zespołu,
- buduje relacje oparte na zaufaniu,
- prezentuje postawę proaktywną,
- organizuje swoją pracę indywidualną,
- systematycznie rozwija swoje umiejętności,
- wykorzystuje techniki informacyjne i komunikacyjne,
- przewiduje skutki podejmowanych działań,
- stosuje sposoby radzenia sobie ze stresem.

VI. WYKAZ PRZYKŁADOWEJ LITERATURY

Poniżej zamieszczono przykładowy repertuar do wyboru w całym procesie nauczania w klasach I-VIII. Repertuar powinien być dostosowany do umiejętności ucznia, umożliwiając mu utrwalenie umiejętności już zdobytych, a także wprowadzanie nowych elementów.

Ze względu na dużą liczbę utworów w literaturze wiolonczelowej nie jest możliwe wyszczególnienie wszystkich pozycji mających zastosowanie w nauczaniu w szkole I stopnia. Dlatego też poniższy spis należy traktować jako propozycje autora niniejszego programu.

Gamy, szkoły i ćwiczenia

M. Międlar - „Szkola gry na wiolonczelę” cz. I

M. Międlar – „Szkola gry na wiolonczelę” cz. II

J. Dotzauer – “Szkola gry na wiolonczeli” cz. I

J. Dotzauer – “Szkola gry na wiolonczeli” cz. II

L. Marderowski – “Szkola na wiolonczelę”

Ł. Schmar – „Gamy i ćwiczenia”

R. Jabłoński – „Gamy i ćwiczenia smyczkowe na wiolonczelę”

Z. Wojciechowska i K. Wiłkomirski – „Gamy i pasaże na wiolonczelę”

Z. Wojciechowska – „Dwudźwięki na wiolonczelę”

O. Sevcik – „Ćwiczenia na prawą rękę”

K. Wiłkomirski – „Ćwiczenia na lewą rękę”

Etiudy

M. Międlar – “Szkola gry na wiolonczelę” cz. I i II

S. Lee – “40 łatwych etiud”

K. Wiłkomirski – “12 Etiud”

L. Grigoryan – “Etiudy”

J. Dotzauer – “Etiudy na wiolonczelę”

S. Lee – “Etiudy wybrane z op. 31 i 131”

J. Merk – “20 etiud”

F. Kummer – “10 melodyjnych etiud”

A. Franchomme – “Etiudy”

Koncerty

O. Rieding – Koncert d-moll

J. B. Breval – Concertino

J. Klengel – Koncert C-dur

G. Goltermann – Koncert G-dur nr. 4

J. Ch. Bach – Koncert c-moll

A. Nolck – Concertino D-dur

A. Vivaldi – Koncert C-dur, Koncert a-moll

Zbiory utworów

M. Międlar „Szkola gry na wiolonczeli” cz. I i II

J. Garścia – „Miniatury”

„Chrestomatia dla wiolonczeli”

„Easy classics for cello”

„Mano violoncele”

Time pieces for cello”

„Alte Meisterweisen fur junge Cellisten”

„Cello solo”

„Miniatury wiolonczelowe” PWM

S. Suzuki „Cello” zeszyty od I do VIII

Sonaty

B. Romberg – Sonata B – dur , Sonata e – moll

J. B. Breval - 3 Łatwe Sonaty

B. Marcello - VI Sonat

H. Eccles – Sonata g - moll

A. Vivaldi - Sonaty

A. Caldara – Sonata G dur

J. Garścia 3 Łatwe Sonaty

A. Caporale – Sonata d-moll cz. I-IV

Utwory dowolne

M. Międlar „Szkoła gry na wiolonczeli” cz. I i II

M. Międlar- „Albumik wiolonczelisty” cz. I

S. Suzuki „Cello” zeszyty od I do VIII

J. Garścia – „Miniatury”

„Cello solo”

„Chrestomatia dla wiolonczeli”

„Alte Meisterweisen für junge Cellisten”

„Miniatury wiolonczelowe” PWM

„Easy classics for cello”

VII CZYTANIE A VISTA

W szkole realizowany jest program nauki gry a vista, którego autorką jest pani Anna Dramowicz. Program ten został zatwierdzony do użytku w szkolnictwie I stopnia przez Centrum Edukacji Artystycznej

VIII WYMAGANIA EGZAMINACYJNE W KLASACH OD I DO VIII

Klasa I

1. Semestr I
  - Audycja Klas I – występ grupowy z towarzyszeniem akompaniamentu
2. Semestr II
  - Audycja Klas I – dwie miniatury z towarzyszeniem akompaniamentu

Klasa II

1. Semestr I
  - Przesłuchania - Gama w I pozycji (w układzie szerokim), Trójdźwięk, Tercje - melodyczne
    - Etiuda
    - Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu
  - Audycja – miniatura z akompaniamentem
2. Semestr II
  - Egzamin - Gama w I pozycji (w układzie szerokim), Trójdźwięk, Tercje – melodyczne
    - Etiuda
    - Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu
  - Audycja – miniatura z akompaniamentem

Klasa III

- 1, Semestr I
  - Przesłuchania - Gama do IV pozycji, Trójdźwięki, Tercje – melodyczne
    - Etiuda
    - Utwór z towarzyszeniem fortepianu
  - Audycja – miniatura z akompaniamentem
2. Semestr II
  - Egzamin - Gama do IV pozycji, Trójdźwięki, Tercje – melodyczne
    - Etiuda

- Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonatina lub Concertino
- Audycja – miniatura z akompaniamentem

Klasa IV

1. Semestr I
  - Przesłuchania - Gama do V pozycji, Trójdźwięki, Seksty – oddzielnie,
Tercje – melodyczne
    - Etiuda
    - Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonata lub Koncert
  - Audycja – miniatura z akompaniamentem
2. Semestr II
  - Egzamin - Gama do VI pozycji, Trójdźwięki, Seksty – oddzielnie,
Tercje – melodyczne
    - Etiuda
    - Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonata lub Koncert
  - Audycja – miniatura z akompaniamentem

Klasa V

1. Semestr I
  - Przesłuchania - Gama do VI pozycji, Trójdźwięki, Seksty – w dwudźwiękach,
Tercje – oddzielnie
    - Etiuda
    - Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonata lub Koncert
  - Audycja - Miniatura z akompaniamentem
2. Semestr II
  - Egzamin - Gama do VII pozycji, Trójdźwięki, Seksty – w dwudźwiękach,
Tercje – oddzielnie
    - Etiuda
    - Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonata lub Koncert
  - Audycja - Miniatura z akompaniamentem

Klasa VI

1. Semestr I
  - Przesłuchania - Gama do VIII pozycji, Trójdźwięki, Seksty – w dwudźwiękach,
Tercje – oddzielnie
    - Etiuda
    - Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonata lub Koncert
  - Audycja - Miniatura z akompaniamentem
2. Semestr II
  - Egzamin - Gama do VIII pozycji, Trójdźwięki, Seksty – w dwudźwiękach,
Tercje – oddzielnie
    - Etiuda
    - Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonata i Koncert
  - Audycja - Miniatura z akompaniamentem

Klasa VII

1. Semestr I

- Przesłuchania - Gama do VIII pozycji, Trójdźwięki, Seksty – w dwudźwiękach,
Tercje – w dwudźwiękach
- Etiuda
- Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonata lub Koncert
- Audycja - Miniatura z akompaniamentem

2. Semestr II

- Egzamin - Gama do VIII pozycji, Trójdźwięki, Seksty – w dwudźwiękach,
- Tercje – w dwudźwiękach
- Etiuda
- Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonata lub Koncert
- Audycja - Miniatura z akompaniamentem

Klasa VIII

1. Semestr I

- Przesłuchania - Gama do VIII pozycji, Trójdźwięki, Seksty – w dwudźwiękach,
Tercje – w dwudźwiękach
- Etiuda
- Utwór z towarzyszeniem akompaniamentu – Sonata lub Koncert

2. Semestr II

- Egzamin - Etiuda
- Koncert z towarzyszeniem akompaniamentu cz. I lub III
- Sonata dwie kontrastujące części solowe lub z towarzyszeniem fortepianu
- Miniatura z akompaniamentem

IX PRZYKŁADOWA LITERATURA WIOLONCZELOWA DLA KLAS OD I DO VIII

Klasa I

- L. Marderowski - „Uroki gry na wiolonczeli”
- M. Międlar - „Szkoła na wiolonczelę” cz. I
- S. Lee- „40 łatwych etud na wiolonczelę”
- M. Międlar-„Albumik wiolonczelisty”cz. I
- „Chrestomatia”
- „ABC na wiolonczelę”
- Materiały własne

Klasa II

- L. Marderowski - „Uroki gry na wiolonczeli”

- M. Międlar - „Szkoła na wiolonczelę” cz. I
- S. Lee- „40 łatwych etiud na wiolonczelę”
- K. Wiłkomirski- „12 etiud w I pozycji”
- M. Międlar - „Albumik wiolonczelisty” cz. I
- „Chrestomatia”

Klasa III

- L. Marderowski - „Uroki gry na wiolonczeli”
- M. Międlar - „Szkoła na wiolonczelę” cz. II
- „Chrestomatia”
- K. Wiłkomirski - „12 etiud w I pozycji”
- J. Dotzauer -Etiudy cz. I
- A. Vivaldi-Koncert C-dur
- J. Garścia -3 łatwe sonaty
- M. Międlar - „Albumik wiolonczelisty” cz. II

Klasa IV

- Z. Wojciechowska, K. Wiłkomirski – Gamy i pasaże
- J. Dotzauer - Etiudy cz. I
- S. Lee - Etiudy op. 33 i 131
- A. Kummer – 10 Etiud
- G. B. Breval - 3 łatwe sonaty
- B. Marcello – Sonaty na wiolonczelę
- B. Romberg - Sonata B-dur
- S. Lee – Sześć Duetów na wiolonczelę

Klasa V

- F. A. Kummer – 10 etiud
- J. Dotzauer - Etiudy cz. I
- S. Lee -Etiudy wybrane op. 33 i 131
- B. Marcello – Sonata

- A. Caldara – Sonata G-dur
- A. Vivaldi - Sonaty
- B. Romberg – Sonaty C-dur i G-dur

Klasa VI

- F. A. Kummer – 10 etiud
- S. Lee – Etiudy wybrane
- J. Dotzauer – Etiudy
- J. Merk – Etiudy
- A. Franchomme – Etiudy
- B. Marcello – Sześć sonat
- A. Vivaldi – Sonaty
- A. Caporale – Sonata d-moll cz. III-IV
- H. Eccless – Sonata g-moll cz. I-II
- A. Vivaldi – Koncert a-moll, Koncert h-moll,
- G. Goltermann – Koncert G-dur , Koncert d-moll

Klasa VII

- F. A. Kummer – 10 etiud
- J. Dotzauer – Etiudy
- J. Merk – Etiudy
- A. Franchomme – Etiudy
- A. Caporale – Sonata d-moll
- H. Eccless – Sonata g-moll
- A. Nolck – Concertino D-dur
- J.Ch. Bach – Koncert c-moll
- G. Goltermann – Koncert h-moll
-

Klasa VIII

- F. A. Kummer – 10 etiud
- J. Dotzauer – Etiudy
- J. Merk – Etiudy

- A. Franchomme – Etiudy
- J. S. Bach – Suity na wiolonczelę solo
- A. Caporale – Sonata d-moll cz. III-IV
- H. Eccless – Sonata g-moll cz. I-II
- G. B. Sammartini – Sonata G-dur
- J.Ch. Bach – Koncert c-moll
- C. Stamitz – Koncert c-dur
- C. Saint-Saens – Koncert a-moll

V. KRYTERIA OCENIANIA

Cele oceniania wewnątrzszkolnego:

- Poinformowanie ucznia o jego osiągnięciach edukacyjnych.
- Dostarczenie nauczycielom i rodzicom informacji o uzdolnieniach i postępach ucznia.
- Motywowanie ucznia do dalszej pracy i doskonalenia się.
- Lepsza organizacja pracy nauczyciela i dobór odpowiednich metod dydaktyczno-wychowawczych.
- Osiągnięcia ucznia, jego wiadomości i umiejętności wynikające z wymagań podstawy programowej oceniane są w drodze występów publicznych, przesłuchań śródrocznych, przesłuchań technicznych, praktycznych, egzaminów promocyjnych i końcowych.

Kryteria podlegające ocenie:

- intonacja
- wrażliwość na jakość dźwięku
- muzykalność
- umiejętności techniczne
- aparat gry
- pamięciowe opanowanie utworów
- zgodność z tekstem
- pilność i systematyczność pracy ucznia
- odporność psychiczna
- uczestniczenie ucznia w życiu szkoły i środowiska

Oceny klasyfikacyjne ustala się w stopniach, przy wykorzystaniu pomocniczej skali punktowej:

Ocena celująca (6) 25 punktów – uczeń opanował materiał na daną klasę w sposób celujący, gra bezbłędnie technicznie i interesująco od strony muzycznej, aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska lokalnego.

Ocena bardzo dobra (5) 21-24 punkty – uczeń opanował materiał danej klasy, gra bardzo dobrze pod względem technicznym, muzycznym i aparатовym, aktywnie uczestniczy w życiu muzycznym szkoły.

Ocena dobra (4) 16-20 punktów – uczeń opanował materiał danej klasy, gra poprawnie technicznie i muzycznie ale z małymi usterkami.

Ocena dostateczna (3) 13-15 punktów – uczeń słabo opanował minimum programowe danej klasy, gra z niedociągnięciami technicznymi i muzycznymi.

Ocena dopuszczająca (2) 11-12 punktów – uczeń nie opanował całego materiału danej klasy, gra z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi. Taka ocena uzyskana na koniec I semestru powinna być dla ucznia sygnałem alarmowym. Przy intensywnej pracy może i powinien nadrobić braki. Ocena ta uzyskana na egzaminie promocyjnym skutkuje skreśleniem z listy uczniów.

Ocena niedostateczna (1) do 10 punktów – uczeń nie opanował materiału danej klasy i nie rokuje żadnych nadziei na dalszy rozwój techniczny i muzyczny.

Kryteria oceny uczniów w pewnej mierze powinny zależeć od możliwości słuchowych, manualnych, zdrowotnych i warunków domowych. Głównym celem oceny winno być oddziaływanie wychowawcze, dlatego czasem warto podwyższyć ocenę uczniowi mniej zdolnemu, lecz pilniejszemu i robiącemu postępy, a obniżyć ocenę uczniowi uzdolnionemu, który nie pracuje systematycznie.